

Heilige oorlog van de Sikh-leeuwen

Schim van
Bhindranwale
hangt nog
altijd over
India

Ruim een jaar na de bestorming van de Gouden Tempel van Amritsar door het Indiase leger waart de geest van de extremistische Sikh-leider Sant Jarnail Singh Bhindranwale nog steeds door India. Premier Indira Gandhi werd door Sikh-lifwachten vermoord, het leger controleert nog immer de door Sikhs gedomineerde deelstaat Punjab, aanslagen door Sikhs blijven mensenlevens kosten en een oplossing voor de eis van de Sikhs voor een onafhankelijke Sikh-staat is verder weg dan ooit. Reizen door de Punjab leveren op nieuw een confrontatie op met

een verscheurde staat. Over India hangt nog altijd de schim van Bhindranwale.

«Kom je hier met een sigaret binnen?», vraagt een jonge Sikh, zijn hand op een kirpan (dolk), op verwijtende toon. Sohan Singh (22) is strikt in de leer en zou zelfs niet-Sikhs het roken willen verbieden. De school, waar Sohan zich ophoudt, was eens het hoofdkwartier van de radicale Sikh-leider Bhindranwale. Het gebouw bevindt zich in het stoffige dorpje Mahta Chowk, 40 kilometer van de heilige Sikh-stad Amritsar.

Voor de 50 Sikhs in de school is Bhindranwale meer dan een herinnering. Hij werd volgens hen niet samen met meer dan duizend anderen gedood bij de aanval van het leger op de Gouden Tempel. Zij zijn ervan overtuigd dat Bhindranwale in het verborgene voortleeft. «Hij zal op het geëigende moment verschijnen», aldus Sohan Singh. «Wanneer hij vandaag spreekt zal elke jonge Sikh een terrorist worden en aan deze regering voor eens en voor altijd een eind maken», zo voegde hij eraan toe.

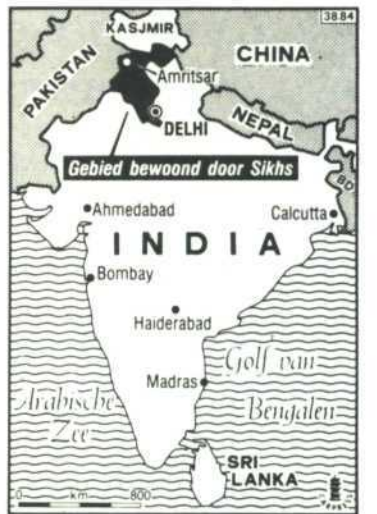
In de Punjab, waar vele Sikhs Bhindranwale's radicalisme tijdens zijn leven afwezen, wordt de vermoorde Sikh-leider nu vereerd als een martelaar, die sneuvelde voor de zaak van de Sikhs. De tegen de Sikhs gericht onlusten na de moord op Indira Gandhi en de voortgaande aanvallen van Sikh-extremisten tegen hindoes fungeren evenals de preken van wijlen Bhindranwale als een splijtzwam in de Sikh-gemeenschap.

Veel Indiërs vragen zich af of de bestorming van de Gouden Tempel de prijs waard was van het bloedvergieten dat erop volgde. Het onder militair gezag stellen van de Punjab, dat gepaard ging met razia's in dorpen waarbij 2.000 mensen op verdenking van terrorisme in hechtenis werden genomen, betekende niet het einde van de aanslagen. Dit bleek onder an-

dere uit de bommencampagne op 10 mei die aan 86 mensen het leven kostte. De belofte van premier Rajiv Gandhi om aan het oplossen van de crisis in de Punjab via politieke besprekingen topprioriteit te geven, heeft nog geen concrete resultaten opgeleverd.

Op 5 en 6 juni was het precies een jaar geleden dat het Indiase leger het heiligste der heiligen van de Sikhs bestormde. Evenals vorig jaar staat de Punjab door het geweld en de politieke impasse deze dagen weer aan de rand van de afgrond. De spanning is er te snijden.

Een Sikh-orkestje zingt de lof van de lifwachten die Indira Gandhi doodschoten. Groepen rondreizende Sikh-predikers trekken door de Punjab om de «martelaren» te prijzen en op te roepen tot weerbaarheid.

Voor hun gouden tempel eisen Sikhs, met gebalde vuist de oprichting van een eigen aparte staat, «Khalistan», het «land van de reinen». Maar de centrale regering in New Delhi denkt er niet aan om dat punt toe te geven. Dat zou de talloze andere volken aanzetten tot separatisme en het einde betekenen van India.

Sikhs grijpen naar nectar van de religie

Wegens het uitblijven van enig uitzicht op een oplossing en wegens gebrek aan een effectieve politieke leiding, die zou kunnen onderhandelen met de regering, voorzien vele Sikhs alleen maar meer sektarisch geweld. De traditioneel als hardwerkende en kundige boeren en als eerste-klas soldaten geprezen Sikhs hebben in het afgelopen jaar moeten leren wat het is om onder spanning te leven en gehaat te worden door veel van hun hindoeïstische landgenoten.

Als reactie daarop zoeken ze steeds meer steun bij hun godsdienst. Een woordvoerder van de machtige stichting van de Sikh-tempels, die bijna 800 gebedshuizen in Punjab beheert, zei dat het bezoek aan de gurdwaras (tempels) na de bestorming van de Gouden Tempel met sprongen omhoog is gegaan.

NECTAR

In het afgelopen jaar hebben duizenden Sikhs zich laten herdopen tot «Amritdhari» (zij die nectar hebben gedronken) en zich uitdrukkelijk uitgedost met de uiterlijke kenmerken van het Sikh-geloof, zoals het dragen van de kirpan en de turban (tulband) en het laten groeien van haar en baard.

Groepen rondtrekkende Sikh-predikers reizen door de Punjab en zingen religieuze liederen waarin de «martelaren» uit de Gouden Tempel en de twee Sikh-lifwachten die Indira Gandhi vermoordden worden geprezen.

Gurbach Singh Shergill, hoofd van het Khalsa-college in Amritsar, de belangrijkste Sikh-universiteit in de Punjab, is ervan overtuigd dat de crisis de klok eeuwen heeft teruggedraaid, naar de tijd van het ontstaan van het Sikh-geloof (eind 15e eeuw). «Het Sikh-geloof werd gesticht als protest tegen het discriminerende kaststelsel van de hindoe-

maatschappij. Het was vanaf het begin meer een oppositiebeweging tegen het onderdrukkende systeem dan een nieuwe vorm van geloofsbeleving», aldus Shergill.

De stichters van het Sikh-geloof hielden hun volgelingen voor dat ze zich zouden onderscheiden als leeuwen tussen de jakhalzen. «Maar nu worden ze beschouwd als verdachten. Zij zijn gebrandmerkt als landverraders. Daarom zoeken zij steun en veiligheid bij hun geloofsgenoten en worden ze aangetrokken door het in Sikh-kringen in aanzien staande martelaarschap».

ECONOMISCHE MALAISE

Volgens Shergill is de crisis nog omvangrijker geworden als gevolg van de economische problemen die volgden op de «Groene Revolutie» uit de jaren zestig. Door een kwalitatieve verbetering van het zaaigoed en de mechanisering van de landbouw werd de Punjab de graanschuur van India, maar het leidde tevens tot een vermindering van de werkgelegenheid in de agrarische sector en een uittocht van jongeren van het platteland naar de stad, waar de werkloosheid steeds grotere vormen begon aan te nemen.

Het opkomende Sikh-fundamentalisme en Sikh-activisme, zoals dat werd gepredikt door de charismatische Bhindranwale, kreeg steeds meer aanhang onder de landloze boeren: in 1971 nog 32 procent van de agrarische beroepsbevolking en in 1984 al 48 procent. In steden als Amritsar met zijn handwerkslieden en kleine industrie kregen goed opgeleide Sikh-jongeren steeds minder kans op een passende baan, omdat ze uit de markt werden geprijsd door een overschot aan vaklieden. Ook deze gefrustreerde, gestudeerde jongeren, vormden en vormen nog steeds een vruchtbare voedingsbodem voor de uitgezette kiemen van het Sikh-terrorisme.

Open-deur-dag missionarissen

Tijdens de recente open-deur-dag van de Limburgse missionarissen kwam uiteraard pater Gillard ter sprake, de assumptionist die op 9 april in de Colombiaanse stad Cali werd neergeschoten door het leger.

Zijn eveneens in Colombia werkende confrater Jozef Bergmans schetste aan de hand van dia's de streek waarin Gillard werkte. Pater Gillard had vanuit zijn bekommernis om het volk mondig te maken een vereniging voor burgerlijke en pastorale aangelegenheden opgericht. Deze organisatie had reeds tal van initiatieven uitgewerkt zoals een medisch centrum, een kapel, een beroepsschool.

Aanwezig waren volgende missionarissen en ontwikkelingshulpers: uit Burundi: Zr. Anna Christaens, Ordingen; Zr. Maria Vandenhoude, Lummen; P. Ward Schoofs, Kinrooi; Gerda Hencens, Kinrooi; Jos Ramaekers, Zelem. Uit Madagascarië: Zr. Annie Peeters, Dilsen. Uit Oeganda: P. Ivo Wellens, Peer. Uit Rwanda: Gerda Silken, Kinrooi; P. Jules Bollen, Beverst; P. Arnould de Schaetzen, Hasselt; P. Antoon Janssens, Genk; P. Jaak Van Dijk, Meeuwen. Uit Zaire: Zr. Rina Boonen, Hamont; Zr. Martine De Roy, Ham; Zr. Mia Geerits, Bree; Zr. Mia Janssens-willen, Overpelt; Zr. Izabella Jeurissen, Hees; Zr. Margriet Jeurissen, Hees; Zr. Gertrude Schreurs, Zutendaal; Zr. Lene Stulens, Zutendaal; Zr. Angelina Van Rooij, Hasselt; Zr. Anna Vliegen, Meeuwen; P. Armand Byvoet, Bocholt; P. Frans Claassen, Achel; P. Jos Dreezen, Gruithuysen; P. Jacques Henkens, Maaseik; P. Christiaan Janssen, Neerpelt; P. Theo Jeuris, Eigenbilzen; P. Harry Nyst, Zutendaal; P. Jan Schreurs, Opglabbeek; P. Frans Waelbers, Bocholt; P. Jos Wolters, Bilzen; Martine en Kris De Troyer, Hasselt. Uit Brazilië: Paula Houben, Zolder. Uit Chili: E.H. Albert Berden, Genk; E.H. Gustaaf Daniels, Zonhoven; E.H. Alfons Gielis, Heusden; P. Willem Pauly, Uit Colombia: P. Jozef Bergmans, Lommel; P. Frans Brepoels, Hees. Uit Peru: Catharina Kuypers,

Bree. Uit de VS: Zr. Christine Winters, Grote Brogel. Uit Kam-puchea: Mieke Coenegrachts, Spouwen. Uit Filipijnen: P. Paul Bollen, Beverst; P. Georges Geladé, Hasselt. Uit Pakistan: P. Felix Thielemans, Beverlo.

De volgende open-deur-dag zal plaatsvinden op maandag 1 juli 14.30 u. tot 17 u. in de feestzaal van de Volksmacht, Mgr. Broekxplein te Hasselt.

Voor alle inlichtingen: Missiecentrum, Kempische Steenweg 265, 3500 Hasselt, tel. 011/21.24.96.

Paus naar Australië

Volgens de Australische vice-premier Lionel Bowen zal paus Johannes Paulus II in november 1986 een bezoek brengen aan Australië. Het Vaticaan heeft maandag op het bericht gereageerd met de mededeling dat een mogelijke reis van de paus Australië als doel zou kunnen hebben.

De voortijdige bekendmaking van het bezoek heeft ongenoegen gewekt bij de bisschoppen in Australië die, naar verluidt, nog druk bezig zijn met de voorbereiding van het bezoek.

De Australische radio had de aankondiging gedaan terwijl op het bericht een

embargo zou hebben gerust, zo verliedde in de hoofdstad Canberra.

Volgend jaar gaat de paus in ieder geval opnieuw naar Latijns-Amerika. Vermoedelijk zal hij dan vijf landen aandoen: Chili, Argentinië, Uruguay, Paraguay en Bolivia.

Pater Kolbe- namiddag

Zondag 16 juni wordt in Leuven een Pater Kolbe-namiddag georganiseerd bij de Minderbroeders Konventuelen, Tiensestraat 78. Daar wordt ondermeer een diareeks vertoond over deze Franciscaanse heilige die in Auschwitz zijn leven gaf om een medegevangene, vader van een groot gezin, te redden. De namiddag begint om 15 uur in de kerk. Iedereen is er welkom.

RELIGIE

EN WERELD

Christenen in China 0,5% van bevolking

Katholieken zijn verdeeld in «patriotten» en «huis-katholieken»

In de kerk zit een klein groepje gelovigen, die luidop zangerige gebeden reciteren. Het zijn meest oude vrouwen, bijna allemaal gekleed in vrij sjoef «mao-pakken». Dit is de kathedraal van Shanghai, gelegen in de rustige buitenwijk Zikawei (volgens de Shanghaïse uitspraak - in het mandarijns Chinees: Xujiahui). De omgeving is al een verademing, na het krioelende stadscentrum waar auto's en bussen zich continu toeren een weg trachten te banen tussen de stromen fietsers en losweg overstekende voetgangers.

Rondkijkend in het sobere interieur zou je haast vergeten dat je in China bent. Het in rode baksteen opgetrokken bouwwerk is duidelijk een produkt van de westerse 19e eeuwse neo-gotiek.

Het interieur ziet er fris uit, en geen wonder. Tijdens de Culturele Revolutie diende het gebouw als opslagplaats van goederen en werd het flink gehavend. Toen er ook op godsdienstig gebied een nieuwe wind ging waaien in China, moest het eerst grondig gerestaureerd worden voordat het, in 1982, weer als kerk in gebruik kon worden genomen.

De katholieke gemeenschap van Shanghai is de grootste en de oudste van China. De kathedraal staat op de plaats waar jezuiten in 1847 een nederzetting vestigden, nadat de Britten en Fransen in de Opiumoorlog het keizerrijk

hadden gedwongen Shanghai en andere havensteden open te stellen voor handel met het westen.

In het spoor van de handelaren konden toen ook weer missionarissen het land binnen.

Tijdens de Culturele Revolutie (1966-76) werd de marxistische visie dat godsdienst bijgeloof is dat dient te verdwijnen drastisch in de praktijk gebracht en werden alle kerken gesloten. Toen Deng het land op een andere, «pragmatische» koers zette, veranderde ook voor de godsdiensten de conjunctuur. Voor de modernisering van het land zijn in de visie van Deng zowel hulp uit het westen als orde en rust in eigen land vereist. Derhalve mogen gelovigen hun godsdienst openlijk belijden maar worden ze tevens opgevoerd om mee te werken aan de opbouw van een modern en sterk socialistisch China. «De regering heeft er niets tegen dat mensen geloven, als ze maar hard werken en de wet eerbiedigen», aldus Deng.

Sinds 1976 zijn enkele honderden katholieke kerken heropend, en er zijn nu weer een zestal priesterseminaries bedrijvig. Een groot knelpunt voor de Chinese katholieken blijft echter de eis van de staat, dat de Chinese kerk op bestuurlijk gebied zelfstandig moet zijn, d.w.z. zonder «inmenging» van het Vaticaan. Deze eis heeft geleid tot verdeeldheid onder de Chinese katholieken. Enerzijds is er de in 1957 opgerichte «Chinese Patriottische Katholieke Vereniging», de «officiële» kerk die een zekere mate van vrijheid heeft om religieuze activiteiten te ontplooiën, maar onderworpen is aan partij en regering. Anderzijds zijn er katholieken, die hun trouw aan de paus willen blijven betuigen en daardoor gedwongen zijn hun geloof thuis, alleen of in kleine groepjes, te beleven: de zogeheten «huis-katholieken».

De Vlaamse scheutist Dries van Coillie, die dit conflict aan den lijve heeft meegemaakt (in het begin van de jaren '50 zat hij drie jaar gevangen in Peking voordat hij

werd uitgewezen), zegt hierover: «Ik heb begrip voor de patriottische katholieken, ik heb bewondering voor de huis-katholieken». Vele «patriottische» katholieken lijken de hun opgedrongen organisatievorm te beschouwen als een aanpassing aan de plaatselijke omstandigheden en laven de protestanten, wier aantal om de officiële regeringspolitiek te volgen zonder de eenheid met «Rome» nadrukkelijk te verloochenen.

De voorzitter van de «officiële» Chinese bisschoppenconferentie, Zhang Jia-shu, de bisschop van Shanghai, verklaarde enkele jaren geleden in een interview geen tegenstelling te zien tussen liefde voor het vaderland en liefde voor de kerk. De thans 94-jarige Zhang werd in 1960 zonder de toelating van Rome tot bisschop gewijd en bestuurt het bisdom Shanghai in plaats van de 83-jarige Gung Pin-mei, die door het Vaticaan tot bisschop van Shanghai is benoemd maar al sinds 1955 gevangen zit wegens «contra-revolutionaire activiteiten».

Het aantal katholieken in heel China wordt geschat op ongeveer 3,5 miljoen, zowat even veel als bij de communistische machts-overname in 1949. Samen met de protestanten, wier aantal op zo'n 700.000 wordt geschat, vormen zij nog geen half procent van de bevolking. In het geestelijke klimaat van China, dat eeuwenlang vooral bepaald is door het inheemse confuciusisme en taoïsme en het geïmporteerde boeddhisme, heeft het christendom nooit echt wortel kunnen schieten, ondanks de hardnekkige missie-inspanningen van vooral de jezuiten, van wie de Vlaamse pater Ferdinand Verbiest de laatste jaren opnieuw in de belangstelling is gekomen. Ook in het huidige China leidt de christelijke gemeenschap een precair bestaan.

Chinese katholieken begroeten Mgr. Michael Fu, de «patriottisch-katholieke» aartsbisschop van Peking.